

ANTONELLA CARDONE, DIREKTORICA EUROPSKE KOALICIJE ONKOLOŠKIH BOLESNIKA

RAK I COVID-19: „PLES NA ŽICI“

OBOLJELI OD RAKA UMIRU OD KORONAVIRUSA – I MNOGI ĆE SNOSITI POSLJEDICE ODGOĐENE DIJAGNOZE I ONKOLOŠKE SKRBI. ANTONELLA CARDONE BILA JE JEDNA OD SUGOVORNICI NA VIRTUALNOM DOGAĐAJU „KAKO PRONAĆI RAVNOTEŽU IZMEĐU FINACIJSKI ZAHTJEVNE PANDEMIJE I KONTINUIRANIH POTREBA ONKOLOŠKIH BOLESNIKA“ (*BALANCING THE REALITY OF THE PANDEMIC'S BUDGETS AND THE ONGOING NEEDS OF CANCER PATIENTS*), KOJI JE ORGANIZIRALA EFPIA ONKOLOŠKA PLATFORMA

INOVATIVNA FARMACEUTSKA INICIJATIVA (IFI) / EFPIA FOTO: ARHIVA

Pandemija jako otežava situaciju onkoloških bolesnika. Budući da su oslabljeni samom primarnom bolešću ili imunokompromitirani zbog liječenja, iznimno su osjetljivi ako se zaraze. Čak i oni koji uspješno izbjegavaju virus osjećaju njegove posljedice jer se odgađaju aktivnosti ranog probira i otkrivanja, niz pretraga, terapija i kirurško liječenje.

Antonella Cardone, direktorica Europske koalicije onkoloških bolesnika (*European Cancer Patients Coalition, ECPC*), objasnila je zašto će onkološki bolesnici i njihovi liječnici morati pažljivo „odvagnuti“ između rizika dolaska na kliniku i rizika od neliječenja. Iznijela je svoje viđenje kako će pandemija promijeniti europsku zdravstvenu politiku te potencijalno potaknuti debatu o izmjenama ugovora EU.

Što znamo o utjecaju bolesti COVID-19 na onkološke bolesnike?

U Italiji je jedna od pet preminulih osoba imala rak. Neizravne posljedice mogle bi biti i veće. Ispitivanje koje je provelo sveučilište *University College London* pokazalo je da će pandemija dovesti do 20%-tnog povećanja broja smrtnih slučajeva među oboljelima od raka – to je 18.000 smrtnih slučajeva više samo u Engleskoj. Bolesnici ne dolaze na preventivne preglede, na zakazane kontrolne preglede, a mnogi su zabrinuti oko odlaska u bolnicu na liječenje.

I prije pandemije smo zajedno s drugima radili na naglašavanju komplikacija i komorbi-

ANTONELLA CARDONE,
DIREKTORICA EUROPSKE
KOALICIJE ONKOLOŠKIH
BOLESNIKA

diteta povezanih s rakom. Mnoge osobe koje žive s rakom moraju se istovremeno nositi s još nekoliko bolesti, zbog čega su posebno osjetljive.

Što Vi savjetujete onkološkim bolesnicima?

Radili smo sa skupinom od 45 liječnika iz 26 država kako bismo bolesnicima pružili najnovije informacije i podršku u smislu kako da se brinu za sebe tijekom pandemije. Tekst je dostupan na 25 jezika i prihvaćen za objavu u časopisu *The Lancet*.

Ključna je poruka bolesnicima da se oslone na savjet liječnika. I ove sadašnje preporuke mijenjat će se ovisno o razvoju pandemije i prikupljenim dokazima o utjecaju infekcije na onkološke bolesnike. Tijekom raznih faza pandemije mijenja se i procjena odnosa rizika i koristi.

Bi li trebalo odgoditi svaki kontakt sa zdravstvenim ustanovama dok pandemija ne završi?

To uistinu ovisi o razlogu za dolazak u zdravstvenu ustanovu. Na primjer, trenutno preporučujemo da se pomakne raspored za adjuvantnu terapiju, ali da se terapija koja spašava život provodi koliko god je moguće. Ipak, liječnici će najbolje savjetovati svoje bolesnike, kad uzmu sve u obzir. Kad god je moguće, preporučujemo bolesnicima da radije potraže savjet liječnika telefonski ili putem telemedicinskih alata nego da odlaze na kliniku.

Što se tiče kirurških zahvata, hitni slučajevi i agresivni tumori moraju imati prednost. Radioterapija se u nekim slučajevima može smatrati hitnom i može se dalje provoditi ako se poštuju protokoli dezinfekcije kako bi se osiguralo da je oprema sigurna.

**POTREBNA JE ZAJEDNIČKA STRATEGIJA,
HOMOGENIZIRANIJI PRISTUP FINACIRANJU I
INVESTIRANJU**

Kako ulazimo u sljedeću fazu pandemije, moramo vidjeti na koji način ponovno početi s preventivnim pregledima. Također će biti važno ponovno pokrenuti klinička ispitivanja, nakon što se uspostave odgovarajuće mjere sigurnosti.

Kako su partnerstva sa zdravstvenom industrijom pomogla u održavanju skrbi?

Nekoliko je kompanija pokazalo solidarnost s onkološkim bolesnicima i ponudilo potporu i na europskoj i na nacionalnoj razini. To je pomoglo nekim našim članovima koji su bili u najtežoj situaciji.

Brine li Vas da će nadolazeća ekonomska kriza pogoršati nejednakost u dostupnosti onkološkom liječenju?

Neki su zabrinuti da će se smanjiti investiranje u kronične bolesti jer se pažnja preusmjerava na zarazne bolesti, ili da ćemo svjedočiti sveukupno manjoj potrošnji za zdravstvo. Ja sam optimističnija. Očekujem da će se ulaganja i u liječenje infekcija i u kroničnu skrb povećati. Zdravstveni sustavi postat će još snažniji nakon pandemije – pouka iz ovog iskustva jest da blagostanje i dobit gospodarstva proizlaze iz zdrave populacije i učinkovitih zdravstvenih sustava.

Ciljane investicije važnije su no ikad prije. Kao dio *All.Can* inicijative, trudimo se identificirati sve što je u onkološkoj skrbi neučinkovito kako bismo smanjili rasipanje vremena i sredstava te optimizirali onkološku skrb.

Što će još Europa naučiti iz ove pandemije?
Očekujem od sadašnjeg EU mandata da ubr-

la nadležnost za zdravstvo na europskoj razini.

Sve se svodi na to da svi građani EU moraju imati jednako pravo na zdravlje neovisno o tome u kojoj državi članici žive. Da bi se to postiglo, potrebna je zajednička strategija, homogenizirani pristup financiranju i investiranju. To je polazišna točka s koje možemo raditi u smjeru najviših standarda u prevenciji bolesti i zdravlju za sve.

Za sada dostupnost lijekova protiv raka uvelike varira. Bi li se to poboljšalo u scenariju koji ste zamislili?

Danas Europska agencija za lijekove može dati centralno odobrenje za stavljanje lijeka u promet, a onda taj lijek ocjenjuje tijelo za procjenu zdravstvenih tehnologija (*Health Technology Assessment, HTA*) u svakoj pojedinoj državi. O tome ovisi hoće li se lijek naći na listi lijekova koje im zdravstveno osiguranje pokriva, te hoće li pacijenti imati dostupnost tom lijeku.

Kao rezultat toga, vidimo kako u Njemačkoj oboljeli od raka dojke dobiju lijek ubrzo nakon što ga EMA odobri, dok ga bolesnici u susjednoj Danskoj čekaju sedam godina, a u Rumunjskoj 12 godina dulje nego oni u Njemačkoj. To

BLAGOSTANJE I DOBIT GOSPODARSTVA PROIZLAZE IZ ZDRAVE POPULACIJE I UČINKOVITIH ZDRAVSTVENIH SUSTAVA

zo uspostavi bolju koordinaciju. U dugoročnom smislu, više strateški gledano, jasno je da se EU ugovor mora izmijeniti kako bi se poveća-

je nepodnošljivo. Za osobe s rakom, višegodišnje čekanje na adekvatno liječenje pitanje je života i smrti. ■

